

Samma berättelse – men djupare

I sin nya bok *Att förändras: En metod* fortsätter **Édouard Louis** sin självbiografiska berättelse om hur han återuppfinner sig själv. Boken kan sägas ta vid där hans debut *Göra sig kvitt Eddy Bellegueule* slutade.

En fråga kom att dominera mitt liv fullständigt, lade beslag på allt tankeutrymme och upptog all tid då jag var ensam med mig själv: hur kunde jag ta min revansch, med vilka medel? Jag försökte med allt. Ja, han använder verkligen alla medel, både tillåtna och otillåtna. Det är inte bara revansch han är ute efter, det är snarast att likna vid en hämnd. Med hjälp av ett frenetiskt arbete dag som natt, böcker och vänner han möter på vägen påbörjar han en resa mot att bli en annan, en resa som troligtvis ännu inte tagit slut.

Uppväxt under de fattigaste förhållanden blir Eddy den första i sin släkt som kommer att få studera. Gymnasiet i Amiens blir den första anhalten, dit han som fjortonåring tar sig via framgångsrikt skådespeleri. Där blir Eddy snabbt vän med Elena och hennes mamma, hos vilka han genast mer eller mindre flyttar in. En beläst och kunnig familj med stort kulturellt kapital, starkt intresse för sina barn och deras utveckling. Här tar hans förändring sin början. En ny värld öppnar sig. Familjen introducerar honom för böcker, klassisk musik och ger honom olika talövningar för att bli av med dialekten. Måltiderna avnjuts till pianomusik. Det är hjärtskärande att läsa hur Elena lär Eddy att hantera kniv och gaffel. Hon säger att det är för hans egen skull, om han kan äta ordentligt kommer han att klara sig bättre i sociala sammanhang. En dag öppnar Elenas mamma dörren och utbrister "Édouard" för hon tycker det namnet passar honom bättre. Efter det är Eddy för alltid död och begravnen.

Édouard som är bög, mobbad och längtar efter ett annat liv tar tacksamt emot allt, suger i sig den nya världen och försöker göra den till sin. Men livet i Amiens fjärrmar honom också alltmer från ursprungsfamiljen. Även språket gör dem till främlingar. När han vid ett tillfälle säger "klockan tjugo" i stället för "åtta på kvällen" tycker hans mor att han "talar som en doktor". Eller när han frågar om de ska "dricka te" inte "ta en kopp te" och modern kommenterar att han spelar fina herrn nu, han *dricker* te.

Édouards förändring är berusande men också smärtsam att läsa om. Hans klasstillhörighet gör sig hela tiden påmind trots att han minutiöst övar in nya gester, nya uttryck, skaffar sig nya vanor och kläder. Hela tiden är han rädd att misslyckas, känner sig hotad att ramla tillbaka till det inrökta köket i byn Hallencourt där tv-n konstant står på.

Likt en Petrus i Bibeln förnekar han sin familj. Han ljuger och brer på. *I min familj är man antingen alkoholist eller kåkfarare.* Samtidigt skäms han och hatar sig själv. Han tänker på hur det skulle smärtat fadern att höra, hur han bestört skulle frågat: Men varför säger du så om oss?

Édouard utvecklas snabbt till en duktig copycat som klättrar högre och högre. En intellektuell wanna-be. Han växer ur den nordfranska småstaden Amiens, när han träffar **Didier Eribon**, författare och filosof med en liknande klassbakgrund som Édouard. Eribon blir hans mentor, tar honom genast under sina vingars beskydd, introducerar honom för konstnärer och intellektuella, uppmuntrar honom att söka sig vidare till Paris och École Normale Supérieure. En skola med utbildning för den absoluta eliten, där han också blir antagen.

Under tillblivandet av Édouard skadar och sviker han nu Elena och andra vänner som han egentligen bryr sig om. De som hjälpt honom på vägen mot hans nya identitet, hans nya liv. Men det finns ingen väg tillbaka. Han måste vidare. Hur värderar

Édouard Louis egentligen vänskap? Har han trampat på dem som kanske allra mest lyfte honom? Eller växte de ifrån varandra, som vänner gör? Är han kanske bara en parasit som skamlöst och för egen vinning utnyttjar och suger näring från de som kan ta honom vidare på hans klassresa? Édouard reflekterar:

Berättelsen om mitt liv består av en rad krossade vänskaper.... Jag kämpade för att förvandlas, de delade inte min besatthet utan förblev desamma.... För mig återstod då bara att ge mig ut på jakt efter nya människor som kunde ta emot mig, innan min längtan efter att förvandlas slungade mig vidare mot ännu ett annat liv och drev mig att överge också dem.

Visst är Louis en underdog även när han lämnat byn och Amiens, visst sitter barndomens sår och brister fortfarande i. Ingenting lämnas åt slumpen. Édouard tränar för att gå ner i vikt, vilket inte är svårt eftersom han är fattig. Han har en älskare som låter honom bo gratis i en egen lägenhet i centrala Paris och tar med honom på lyxkrogar, men dessemellan äter han i bästa fall mikrad pasta. För att få nya tänder går han under fyra år till tandläkaren, men för att kunna betala räkningen prostituerar han sig, männen hittar han på dejtingappar och på ett hotell han ofta frekventerar. Han skaffar sig till och med ett nytt hårfäste. Men skrivandet och drömmen om att försörja sig som författare går dåligt.

Han ser sig om efter hjälp att ta revansch på sitt förflutna, en prins, en miljonär eller framstående politiker, vilket kan kvitta. Han ikläder sig rollen som en slags musa, en inspiratör för äldre rika män. Många rika älskare susar nu förbi. En ättling till en känd industrifamilj. En man från Los Angeles som grundat ett kosmetikabolag ordnar träffar i Barcelona. En borgmästare från Genève tar med honom på exklusiva resor. I dennes stora hus i bergen med pool och privat park blir han uppassad av en hemhjälp. Han följer med en amerikansk bankchef till hans jättevåning vid Champs Élysée där han uppmanas att inte spilla årgångsbordeauxen på den vita isbjörnsfällan som soffan är klädd med. Han dricker champagne

som motsvarar mammans månadslön och inser att han äntligen nått dit han strävat. Ändå känner han sig tom och eländig. Lyckan vill inte riktigt infinna sig.

Mitt i allt detta träffar han också sin far som han inte sett på flera år. Fadern bor i en subventionerad bostad i ett grått och trist höghus i den lilla nordfranska staden med urinstank i trapphuset.

Fattigdomen genomsyrade varje kvadratcentimeter av stället där han levde, kände stekoset, såg den gigantiska teveskärmen framför bordet där han brukade äta, hans kropp som var förstörd av ett liv i fattigdom och utanförskap, då tänkte jag på mannen jag mött kvällen innan och på hans soffa i isbjörnsskinn, jag tänkte på hans viner för hundratals euro flaskan och kände att språket svek mig.

När Édouard nu slutligen lyckats fullborda sin förändring tar han fullständigt slut. Förändringens pris har varit högt. Han bestämmer sig för att fly, lämna Paris, sina studier och vännerna. Barcelona blir hans slutdestination, till en äldre man han hittat på en dejting-app. Likt en tjuv om natten försvinner han utan att meddela sig med någon. Men en vecka senare är han tillbaka i Paris, säger till vännerna att han varit sjuk, sätter sig ner och börjar skriva. Han skriver om allt det som han i alla år bemödat sig om att dölja, det förflutna, fattigdomen, utsattheten, pennalismen, all sin förtvivlan och vrede. När hans bok *Göra sig kvitt Eddy Bellegueule* slutligen blir antagen av ett förlag springer han gråtande ut på gatan och tänker; *Nu är du räddad, räddad för gott, du klarade det.*

Det är först när Édouard vågar söka sig bakåt, till barndomen, som hans skrivande börjar bära frukt. Som genom en ödets ironi blir det till slut familjen, byn, allt det som han hatar, motbilden till allt han strävat efter, som blir hans genombrott och gör honom vid tjugotvå års ålder till en internationellt framgångsrik författare.

Berättandet är både rakt och koncist och precis som sina förebilder **Marguerite Duras** och **Annie Ernaux** har han infogat fotografier i boken som för att också visuellt få oss läsare och sig själv att försöka förstå den egna förflyttningen i samhället. Själv är jag fortsatt imponerad av författarmetoden. Han återvänder hela tiden till samma berättelse, vänder och vrider på den och varje gång kommer han vidare, lite djupare. Språket är skarpt, lättläst utan sentimentalitet, trots att hela hans historia är både omskakande och oändligt sorglig.

Text: Heléne Nellvik

Författarporträtt: Jean Francois Robert/modds

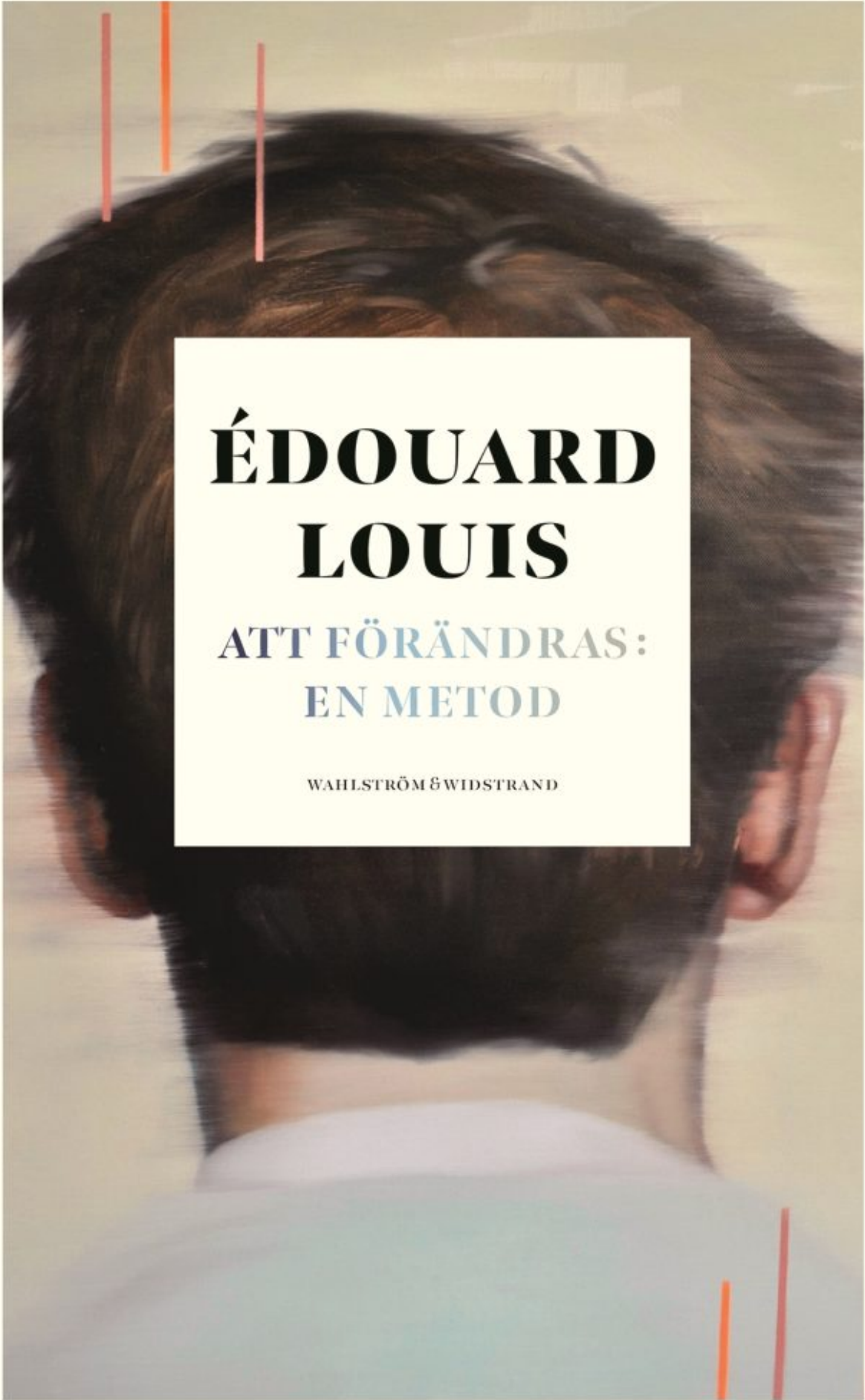
Att förändras: En metod

Édouard Louis

Originalets titel: Changer: méthode

Översättning; Marianne Tufvesson

Wahlström & Widstrand

ÉDOUARD LOUIS

ATT FÖRÄNDRAS:
EN METOD

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Tidigare publicerade recensioner av Édouard Louis böcker:

[Vem dödade min far?](#)

[En kvinnas frigörelse](#)